

4.3

Administracions públiques catalanes i cooperació al desenvolupament

Anàlisi

Les diferents administracions públiques catalanes han desenvolupat les seves respectives polítiques de cooperació al desenvolupament durant els darrers anys. Municipis, diputacions, associacions i xarxes municipals, l'Àrea Metropolitana de Barcelona i la pròpia Generalitat configuren un sistema complex i relativament bigarrat on –com passa a altres països del Sud d'Europa– cada actor públic pot tenir les seves prioritats geogràfiques i sectorials, instruments, convocatòries, i fins i tot un enfocament propi.

La Llei de cooperació catalana va néixer amb la intenció que els seus valors, finalitats i principis ordenadors informessin també les actuacions dels ens locals de Catalunya, i va establir els mecanismes de coordinació, col·laboració i cooperació amb aquests. A partir d'aquí, la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals (CCEL) va començar a funcionar, més que com a instrument de coordinació, com a espai d'informació de la política i l'activitat de la Generalitat. En el si de la CCEL s'ha iniciat des del 2017 la reflexió sobre com avançar en fer operatius els principis de coordinació, col·laboració i cooperació entre les administracions públiques sota el concepte “cooperacions de país”. Alhora, en aquest nou impuls de la Comissió s'ha obert la participació a altres ens locals estratègics per avançar en aquest principi.

En els últims anys, també s'ha expressat la voluntat, especialment des de la DGCD, d'enfortir aquesta coordinació amb els ens locals, a partir de diverses idees: la identificació de projectes estratègics, la posada en comú de qüestions administratives relatives a les subvencions per a projectes, l'intercanvi d'informació sobre aliances i socis, amb la possibilitat de fer servir certs recursos de manera compartida –com ara les representacions a terreny–, entre d'altres possibilitats.

Reptes

Aquesta coordinació enfortida sembla encara més necessària en una lògica d'eficàcia i eficiència de l'ajut –coordinació i harmonització entre els actors– i en un context de crisi econòmica encara no superada, que ha afectat no només les administracions, sinó també les ONG i resta d'agents de la cooperació.

Ara bé, també és cert que aquesta lògica té els seus límits i que no dona realment cobertura a un enfocament “català” de les cooperacions públiques del país: cal coordinar allò que és rellevant coordinar, no tota l'activitat. Les diferents administracions i organitzacions públiques tenen l'autonomia per definir les seves pròpies polítiques i retenir la capacitat de triar-ne prioritats pròpies, que no s'articulen en un esquema multi-nivell. La seva eficàcia i eficiència no depenen del seu alineament atès que tenen objectius diferents. Fins ara, els intents de crear una nova massa crítica, a partir d'una concentració d'actuacions de diferents donants i s'han trobat, si més no parcialment, amb aquest obstacle de la diferència de prioritats, visions i aliances preferides. En alguns casos, s'han sumat recursos financers per iniciatives conjuntes, s'ha compartit informació, però no s'ha treballat en l'articulació efectiva de la complementarietat, basada en les diferents competències i avantatges comparatius dels diferents nivells de l'administració pública a Catalunya.

Si la coordinació no s'articula des d'una lògica multinivell sembla escaient que el principi de coordinació, col·laboració i cooperació pugui avançar cap un escenari de complementarietat on la primera baula és l'intercanvi d'informació efectiva entre les administracions.

Alhora, i sota la premissa de l'eficàcia i l'eficiència, és important arribar a acords per coordinar i harmonitzar procediments com els mecanismes de concurrència dirigits a ONGDs; els processos d'avaluació; el suport a iniciatives d'Educació per al Desenvolupament (EpD); missions, seguiment i representació a terreny, etc. La suma dels esforços, per garantir l'especialització i l'impacte conjunt als països socis, podria identificar-se amb un valor afegit compartit de la cooperació catalana.

4.3

Administracions públiques catalanes i cooperació al desenvolupament

Sembla pertinent, així mateix, introduir una mirada territorial en l'àmbit de les administracions, per facilitar la participació d'aquestes fora de l'àmbit metropolità de Barcelona i en general posar les bases d'un intercanvi d'informació i d'iniciatives adaptat i accessible a la realitat territorial, no necessàriament centralitzat ni vertical.

En aquest sentit, és important conèixer que s'està impulsant en el marc de la CCEL la confecció d'un mapa del desplegament real de la cooperació que fan les diferents administracions de Catalunya. Una de les funcions de la Comissió és la de promoure la creació d'una base de dades on consti sistematitzada la informació en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, pas inicial per a impulsar l'articulació del conjunt d'administracions públiques.

Per altra banda, en relació a les activitats d'EpD a Catalunya, sembla que hi ha problemàtica un repte addicional. Seria d'esperar que aquestes tinguessin molt en comú, al conjunt del país, i un paper comparable al que tenen la resta de matèries educatives. No sembla tenir massa sentit desplegar estratègies i programes d'EpD diferents, per part de les administracions públiques. De la mateixa manera, i en un pla més instrumental, sembla clara la necessitat de racionalitzar i simplificar l'accés a convocatòries i altres instruments de finançament, per part de les entitats del sistema, i especialment en aquestes activitats a Catalunya.

Els ODS, de la seva banda, poden introduir noves lògiques, rellevants per a aquesta qüestió. Per exemple, prioritat-ne alguns com ara el relatiu a aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles, com a objectiu on centrar aquesta col·laboració entre municipis; o la coordinació per a l'elaboració de resultats i informes de seguiment conjunt, de totes les administracions catalanes.

L'Agenda 2030 introdueix una lògica de treball conjunt i interpel·la a tots els actors, trencant la mirada nord-sud i l'exclusivitat dels Estats centrals com a administracions responsables de la transició que impulsa. Aquesta crida generalitzada a compartir responsabilitats i lideratge, justifica articulacions com la que la CCEL té per missió aconseguir, i territorialitza la dimensió global del desenvolupament i de tots els seus aspectes.

Preguntes

- Amb quins actors cal treballar al territori? Qui té la responsabilitat de donar suport al teixit associatiu local? Com fer per estendre'l i/o enfortir-lo?
- Com s'ha d'articular el suport entre ens locals, provincials i la Generalitat? Com potenciar la cooperació municipalista?
- Podem pensar en un repartiment de funcions que permeti l'ACCD donar prioritat a entitats i projectes de grandària més gran mitjans i grans? L'ACCD ha de treballar amb entitats que tenen implantació exclusivament a nivell municipal o el suport a aquestes entitats hauria de recaure en els municipis i les diputacions?
- Coordinació entre les administracions en què? En el suport a iniciatives de forma conjunta, en viatges i visites, a Catalunya i a terreny; en l'harmonització de procediments de subvenció en relació amb les entitats de concurrència pública dirigits a entitats, processos d'avaluació; en estratègies de treball a països socis coincidents, en l'estratègia d'EpD; en acció humanitària; en relació amb els diferents actors, etc.?
- Coordinació i eficiència per avançar cap a la complementarietat? Què entenem per complementarietat? Complementarietat en quins àmbits i amb quines administracions?
- Podem pensar en la realització de convocatòries de subvenció subvencions conjuntes amb la participació i els recursos de les diferents administracions? Es pot crear un fons per donar resposta conjunta (Generalitat-ACCD; Diputacions; municipis...) a les actuacions d'emergència?
- La CCEL és l'instrument polític i tècnic per fer operatiu el principi de coordinació. Més enllà de reformar-ne el decret per fer-la més representativa, què cal per seguir avançant?
- Quina ha de ser la relació de les diverses administracions públiques amb el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament?
- Com s'articula la introducció dels ODS en la resta de polítiques públiques al conjunt d'administracions?

VISIÓ2030

Procés participatiu
La contribució catalana
al desenvolupament global

web: participa.gencat.cat